

К. Ю. Холод

Державне підприємство «Український науково-дослідний інститут вагонобудування», вул. І. Приходька, 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39621, Україна
Тел.: +38 050 308 2306, E-mail: ekaterinaholod5@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1457-9220>

Т. В. Попова

Державне підприємство «Український науково-дослідний інститут вагонобудування», вул. І. Приходька, 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39621, Україна
Тел.: +38 068 437 4023, E-mail: popova_tatiana_ukrniiv@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5168-0132>

**БРОНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ЗАПОРУКА СТАБІЛЬНОГО
ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

У статті досліджено сучасний механізм бронювання військовозобов'язаних працівників підприємств залізничного транспорту в умовах воєнного стану та постійного оновлення мобілізаційного законодавства України. Обґрунтовано актуальність проблеми збереження кадрового потенціалу підприємств галузі внаслідок демографічних втрат, зовнішньої міграції населення, дефіциту кваліфікованих кадрів і посилення мобілізаційних заходів держави. Визначено, що бронювання працівників є одним із ключових інструментів забезпечення безперервності функціонування критичної інфраструктури та стабільності виробничих процесів у сфері залізничного транспорту.

Проаналізовано чинну нормативно-правову базу, що регулює порядок бронювання військовозобов'язаних, зокрема положення Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», постанов Кабінету Міністрів України № 76, № 560, № 650 та інших нормативних актів. Особливу увагу приділено критеріям визначення підприємств критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період. Досліджено практичні аспекти застосування галузевих і регіональних критеріїв, вимог щодо рівня середньої заробітної плати, відсутності податкової заборгованості, а також підтвердження стратегічного значення підприємства для держави.

У роботі розкрито основні етапи процедури бронювання працівників засобами цифрових сервісів Порталу «Дія» та застосунку «Резерв+». Охарактеризовано механізм автоматичної перевірки даних через державні реєстри, порядок формування списків військовозобов'язаних працівників і надання відстрочки від мобілізації. Встановлено, що цифровізація процедури бронювання сприяє підвищенню оперативності прийняття рішень, прозорості обробки інформації та

© Холод К. Ю., Попова Т. В., 2026

ефективності кадрового управління. Зроблено висновок, що підтримання статусу критично важливого підприємства є визначальною умовою забезпечення кадрової стабільності підприємств залізничного транспорту, збереження трудового потенціалу та підтримання належного рівня функціонування транспортної системи держави в умовах тривалої збройної агресії та особливого періоду.

Ключові слова: бронювання, критично важливе підприємство, Портал «Дія», «Резерв+», залізничний транспорт.

Вступ та постановка проблеми

У сучасних умовах функціонування підприємств залізничного транспорту України особливої актуальності набуває проблема збереження трудового потенціалу та забезпечення безперервності основної діяльності. Вплив воєнного стану, демографічні втрати та посилення мобілізаційних заходів формують нові виклики для кадрової політики галузі.

По-перше, суттєве скорочення персоналу зумовлене міграційними процесами. Значна частина працівників, передусім жінки з дітьми, виїхали за кордон. Наразі лише незначна їх частка продовжує виконувати трудові обов'язки дистанційно за погодженням із керівництвом. Водночас дистанційна форма зайнятості не завжди забезпечує належний рівень виконання виробничих завдань, що зумовило звільнення значної кількості працівників.

По-друге, кадровий дефіцит посилюється внаслідок активізації мобілізаційних заходів. Із продовженням воєнного стану спостерігається зростання обсягів призову військовозобов'язаних чоловіків віком від 25 до 60 років. Це обмежує їхню можливість безперешкодного пересування та виконання професійних обов'язків безпосередньо на робочих місцях. Крім того, законодавство України у сфері оборони перебуває в стані постійного оновлення, спрямованого на розширення мобілізаційного ресурсу держави.

Зокрема, з початку повномасштабного вторгнення до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 № 3543-XII [1] було внесено понад десяти змін, які поступово посилюють вимоги щодо надання відстрочок та умов бронювання. Також постійно доопрацьовується Постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 560 «Питання проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період» [2], що свідчить про динамічність нормативно-правового регулювання у цій сфері.

У таких умовах для більшості керівників підприємств залізничного транспорту ключовим інструментом збереження кадрового потенціалу стає бронювання працівників. Відповідно до ст. 25 Закону України [1] та Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час» від 27.01.2023 № 76 [3] бронювання військовозобов'язаних передбачає надання відстрочки від призову працівникам підприємств, які мають статус критично важливих для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення.

Бронювання виконує функцію інституційного механізму балансування між потребами оборони держави та необхідністю підтримання стабільної роботи стратегічних галузей, зокрема залізничного транспорту. Воно сприяє безперервності виробничих процесів, забезпечує функціонування критичної інфраструктури та водночас

стимулює підприємства до підвищення власної значущості через отримання статусу «критично важливих».

Крім того, механізм бронювання має мотиваційний ефект для працівників, оскільки передбачає необхідність дотримання правил військового обліку та підвищення професійної компетентності. У контексті тривалої збройної агресії значення цього інструменту лише зростає. За наявними оцінками, станом на 2026 рік кількість заброньованих працівників в Україні досягла близько 1,3 мільйона осіб, що свідчить про масштабність потреби у збереженні трудових ресурсів.

Отже, бронювання військовозобов'язаних є важливим елементом державної політики у сфері мобілізації та водночас ефективним засобом забезпечення кадрової стабільності підприємств залізничного транспорту в умовах воєнного стану.

Аналіз досліджень і публікацій. Єдиного документа, який би описував весь процес бронювання від початку до кінця немає. Питання бронювання працівників підприємства галузі залізничного транспорту розглядається у законодавчих актах України. Статтею 25 Закону України [1] встановлено загальні підстави для бронювання та обмеження строку дії. Своєю чергою, Постановою КМУ від 27.01.2023 № 76 [3] визначено основний порядок бронювання, узагальнено описано процедуру отримання відстрочки та наведено перелік критеріїв критичності. Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання бронювання військовозобов'язаних під час воєнного стану» від 05.06.2024 № 650 [4] затверджено Порядок бронювання військовозобов'язаних під час воєнного стану засобами Єдиного державного веб-порталу електронних послуг (портал «Дія»), адже процес отримання бронювання на сьогодні повністю цифровізований.

Мета статті – проаналізувати чинні законодавчі акти, з урахуванням галузевих та регіональних вимог, від яких залежить визначення критичної важливості підприємства галузі залізничного транспорту для економіки та бронювання персоналу.

Викладення основного дослідження.

Процес отримання бронювання можна порівняти з ретельно організованим проектом, що передбачає чітко визначені етапи реалізації та контрольні точки для оцінки результатів. Своєю чергою для працівників галузі залізничного транспорту він виглядає наступним чином:

- ✓набути статусу критичного підприємства – отримати позитивне рішення органу влади;
- ✓сформувані список працівників з необхідними даними та строками відстрочки;
- ✓подати через Портал «Дія» – чекати автоматичної перевірки в реєстрі;
- ✓отримати підтвердження: електронний запис на Порталі «Дія» та у «Резерв+».

Перший крок є основним етапом у процесі бронювання, який займає багато сил та часу. Нині бронювання військовозобов'язаних можливе за двома Постановами: Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку бронювання військовозобов'язаних за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та підприємствами, установами і організаціями на період мобілізації та на воєнний час» від 04.02.2015 № 45 [5] та Постановою КМУ від 27.01.2023 № 76 [3]. Але Постанова КМУ від 04.02.2015 № 45 [5] має гриф «Для службового користування» («ДСК») та її немає у відкритому доступі. Зокрема, забронювати своїх працівників за нею зможуть лише ті роботодавці, які виконують мобілізаційні завдання (замовлення) Міністерства оборони. У свою чергу, Постанова КМУ від 27.01.2023 № 76 [3] є у вільному доступі та передбачає бронювання працівників на підприємствах, в установах та організаціях, які в установленому порядку визначені

но критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, тому для бронювання працівників більшості підприємств галузі залізничного транспорту доцільно використовувати саме її.

Отже, основним інструментом, що регламентує процедуру бронювання працівника підприємства залізничного транспорту є Постанова КМУ від 27.01.2023 № 76 [3], якою затверджено Критерії та порядок, за якими здійснюється визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, а також критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в особливий період (далі – Критерії та порядок).

Критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період є підприємство, визнане відповідним за трьома або більше критеріями згідно з п. 2 Критеріїв та порядку, а саме:

1) загальна сума сплачених податків, зборів, платежів до державного та місцевих бюджетів, крім митних платежів, та сума сплаченого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування протягом звітного податкового року перевищує еквівалент 1,5 млн євро, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку за той самий період, що підтверджується довідкою контролюючого органу, в якому на обліку перебуває підприємство, установа, організація;

2) сума надходжень в іноземній валюті, крім кредитів і позик, за звітний податковий рік перевищує еквівалент 32 млн євро, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку за той самий період, що підтверджується довідкою відповідного обслуговуючого банку;

3) підприємство, установа, організація має стратегічне значення для економіки і безпеки держави відповідно до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 83 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 20, ст. 555) [6];

4) підприємство, установа, організація має важливе значення для галузі національної економіки чи забезпечення потреб територіальної громади. Критерії, за якими здійснюється визначення підприємства, установи, організації, які мають важливе значення для галузі національної економіки чи забезпечення потреб територіальної громади, встановлюються органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами державного управління, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, за сферою їх управління чи галуззю національної економіки або обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністрацією (військовою адміністрацією у разі її утворення) з урахуванням потреб територіальної громади, за погодженням з Мінекономіки та Міноборони;

5) відсутність заборгованості зі сплати податків до державного та місцевих бюджетів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що підтверджується довідкою про відсутність заборгованості з платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, або витягом з інформаційної системи органів ДПС щодо статусу розрахунків платника з бюджетом та цільовими фондами, засвідченим керівником підприємства, установи, організації;

6) розмір нарахованої середньої заробітної плати застрахованих осіб – працівників: – державних і комунальних підприємств, установ і організацій, а також господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі або перебувають в комунальній власності, та господарських то-

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

вариств, більше 50 відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави або комунальної власності в яких становить 100 відсотків, суб'єктів господарювання – виробників електричної та теплової енергії, до складу яких входять виробничі (генеруючі) потужності, що були зруйновані або пошкоджені внаслідок збройної агресії Російської Федерації, підприємств, що обслуговують об'єкти, внесені до секторального переліку об'єктів критичної інфраструктури сектору системи життєзабезпечення, операторів газорозподільних систем, нафтопереробних підприємств, у статутному капіталі яких більше 25 відсотків акцій (часток) належать державі, за останній календарний місяць становить не менше розміру середньої заробітної плати у регіоні за IV квартал 2021 р. (відповідно до даних Держстату), що підтверджується довідкою, наданою підприємством, установою, організацією, господарським товариством;

– підприємств, установ, організацій за останній календарний місяць становить не менше розміру мінімальної заробітної плати по країні, помноженої на коефіцієнт 2,5, що підтверджується довідкою, наданою підприємством, установою, організацією (крім державних і комунальних підприємств, установ і організацій, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі або перебувають у комунальній власності, та господарських товариств, більше 50 відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави або комунальної власності в яких становить 100 відсотків, суб'єктів господарювання – виробників електричної та теплової енергії, до складу яких входять виробничі (генеруючі) потужності, що були зруйновані або пошкоджені внаслідок збройної агресії Російської Федерації, підприємств, що обслуговують об'єкти, внесені до секторального переліку об'єктів критичної інфраструктури сектору системи життєзабезпечення, операторів газорозподільних систем, нафтопереробних підприємств, у статутному капіталі яких більше 25 відсотків акцій (часток) належать державі);

7) підприємство, установа, організація є резидентом «Дія.City»;

8) підприємство є постачальником електронних комунікаційних послуг з використанням мереж мобільного зв'язку, середньомісячний розмір чистого доходу якого за даними останньої фінансової звітності перевищує 200 млн. гривень або постачальником електронних комунікаційних послуг з використанням мереж фіксованого зв'язку, середньомісячний розмір чистого доходу якого за даними останньої фінансової звітності перевищує 20 млн. гривень, що підтверджується звітом про фінансові результати з відмітками (штампами) контролюючого органу, який отримав фінансову звітність, із зазначенням дати її отримання.

На наш погляд, критерії щодо сплачених податків та зборів більш як 1,5 млн євро (1), суми надходжень в іноземній валюті понад 32 млн євро (2), резидентство «Дія.City» (7) та постачання електронних комунікаційних послуг з середньомісячними доходами більше 20 млн та 200 млн гривень (8) (залежно від виду зв'язку) є вкрай складними для виконання більшістю юридичних осіб галузі залізничного транспорту. До таких можуть відноситися монополісти (наприклад, АТ «Укрзалізниця») або холдинги (наприклад, ТОВ «Метінвест Холдинг»).

Тому для отримання статусу критично важливого підприємства для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період доцільно розглядати критерії, що стосуються стратегічного значення для економіки та безпеки держави (3); важливого значення для певної галузі національної економіки чи забезпечення потреб територіальних громад (4); сплати податків до держа-

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

вного та місцевого бюджетів, ЄСВ (5); розміру середньої заробітної плати застрахованих осіб-працівників (6). Тож розглянемо їх більш детально далі.

Перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, затверджений Постановою КМУ від 04.03.2015 № 83 [6]. На сьогодні він налічує кілька сотень підприємств (остання редакція 2026 р.) за різними сферами діяльності. Точна кількість змінюється через регулярні оновлення, зокрема виключення чи додавання підприємств задля оборонних та економічних потреб.

Як бачимо з Порядку № 76 [3], критерії важливого значення для певної галузі національної економіки чи забезпечення потреб територіальних громад (галузеві та регіональні критерії для бронювання) встановлені окремими наказами Міністерств та відомств, розпорядженнями обласних державних/військових адміністрацій. Актуальні галузеві та регіональні критерії представлено у таблицях 1 та 2 відповідно.

Таблиця 1. – Галузеві критерії для бронювання, які застосовуються для визначення критичності з метою бронювання (станом на 16.03.2026)

Орган влади	Документ
Адміністрація Держспецзв'язку	наказ від 27.12.2024 № 791
Державне космічне агентство	наказ від 18.12.2024 № 190
Державне агентство України з питань кіно	наказ від 10.01.2025 № 7
Державна служба статистики України	наказ від 16.12.2024 № 279
Державна інспекція ядерного регулювання України	наказ від 13.01.2025 № 34
МВС (поліція)	наказ від 03.04.2025 № 245
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лісове та мисливське господарство)	наказ від 15.01.2025 № 60
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (галузі управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, поводження з радіоактивними відходами на стадії їх довгострокового зберігання і захоронення)	наказ від 30.01.2025 № 164
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів (галузь навколишнього природного середовища)	наказ від 16.12.2024 № 1668
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів (сфера геологічного вивчення та раціонального використання надр)	наказ від 14.01.2025 № 53
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів (водне господарство, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів)	наказ від 29.01.2025 № 151
Мін'юст (виконання завдань ДКВП)	наказ від 13.01.2025 № 102/5

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

Продовження таблиці 1

1	2
Мін'юст (сфера надання безоплатної правничої допомоги)	наказ від 06.01.2025 № 48/5
Мін'юст (установи судових експертиз, що належать до сфери управління Мін'юсту)	наказ від 03.01.2025 № 40/5
Мін'юст (підприємства, віднесені до сфери управління Мін'юсту)	наказ від 13.01.2025 № 110/5
Мінекономіки	наказ від 18.12.2024 № 28003
Міністерство енергетики	наказ від 15.12.2025 № 525
Міністерство аграрної політики та продовольства	наказ від 10.12.2024 № 4282
Міністерство аграрної політики та продовольства (рибне господарство та рибна промисловість, охорона, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства, меліорація земель та експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення, міжгосподарських зрошувальних і осушувальних систем)	наказ від 07.02.2025 № 738
Міністерство закордонних справ	наказ від 26.12.2024 № 561
Міністерство охорони здоров'я	наказ від 05.12.2024 № 2033
Міністерство розвитку громад та територій України (транспорт, поштовий зв'язок, будівництво, енергоефективності та житлово-комунального господарства)	наказ від 31.12.2024 № 1506
Міністерство розвитку громад та територій України (авіаційний та автомобільний транспорт, туризм та будівництво)	наказ від 16.01.2025 № 50
Міністерство внутрішніх справ України	наказ від 20.01.2025 № 28
Міністерство культури та стратегічних комунікацій України	наказ від 07.02.2025 № 67
Міністерство у справах ветеранів України	наказ від 10.12.2024 № 456
Міністерство молоді та спорту України	наказ від 23.12.2024 № 7742
Міністерство соціальної політики України	наказ від 10.12.2024 №575-Н, зміни вносить наказ від 02.04.2025 № 162-Н (нова редакція)
Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України	наказ від 26.12.2024 № 192
Міністерство фінансів України	наказ від 19.12.2024 № 649
Міністерство цифрової трансформації України	наказ від 05.12.2024 № 182
Міністерство освіти і науки України	наказ від 06.01.2025 № 10
Міністерство національної єдності України	наказ від 02.04.2025 № 27
ПФУ	постанова від 31.12.2024 № 40-1

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

Закінчення таблиці 1

1	2
НБУ	постанова від 24.03.2023 № 32 зі змінами внесеними постановою від 07.02.2025 № 13
НБУ (сфера обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів)	постанова від 11.02.2025 № 17
НБУ (сфера готівкового обігу)	постанова від 07.03.2025 № 28
НБУ (сфера діяльності на платіжному ринку)	постанова від 07.03.2025 № 29
НБУ (сфера страхування)	постанова від 14.03.2025 № 32
НБУ (сфера банківської діяльності)	постанова від 28.03.2025 № 38
НКЦПФР (ринки капіталу та організовані товарні ринки)	рішення від 14.02.2025 № 18/21/1836/К03
Державна служба України з етнополітики та свободи со- вісті	наказ від 05.02.2025 № Н-21/11
Фонд державного майна України	наказ від 20.02.2025 № 280

Таблиця 2. – Регіональні критерії для бронювання, які застосовуються для визначення критичності з метою бронювання (станом на 04.03.2026)

Обласна державна/військова адміністрація	Документ
Вінницька	Розпорядження № 11-р від 28.01.2026
Волинська	Розпорядження № 631 від 10.11.2025
Дніпропетровська	Розпорядження № 1058/0/527-25 від 01.08.2025
Донецька	Розпорядження № 693/5-25 від 14.10.2025
Житомирська	Розпорядження № 1164 від 14.10.2025
Закарпатська	Розпорядження № 595 від 21.08.2025
Запорізька	Розпорядження № 142 від 11.02.2026
Івано-Франківська	Розпорядження № 538 від 01.12.2025
Київська міська військова адміністрація	Розпорядження № 1010 від 24.09.2025
Київська	Розпорядження № 1579 від 30.10.2025
Кіровоградська	Розпорядження № 1446-р від 12.09.2025
Луганська	Розпорядження № 9 від 10.01.2025
Львівська	Розпорядження № 1184/0/5-25ВА від 09.09.2025
Миколаївська	Розпорядження № 366-р від 03.09.2025

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

Закінчення таблиці 2

1	2
Одеська	Розпорядження № 854/А-2025 від 03.09.2025
Полтавська	Розпорядження № 760 від 08.09.2025 зі змінами внесеними розпорядженням № 235 від 20.02.2026
Рівненська	Розпорядження № 752 від 24.12.2024
Сумська	Розпорядження № 3-ОД від 05.01.2026
Тернопільська	Розпорядження № 584/01.02-01 від 03.09.2025
Харківська	Розпорядження № 87В від 02.02.2026
Херсонська	Розпорядження № 570 від 22.10.2025
Хмельницька	Розпорядження № 999/2025-р від 10.10.2025
Черкаська	Розпорядження № 5 від 04.11.2025
Чернівецька	Розпорядження № 1218-р від 09.09.2025
Чернігівська	Розпорядження № 1089 від 28.08.2025

Якщо за результатами аналізування галузевих критеріїв згідно з таблицею 1 підприємство виконує певні з них, то для підтвердження виконання галузевого критерію підприємство залізничного транспорту надсилає підтвердні документи до відповідного органу влади. Виконання декількох галузевих критеріїв підвищує шанси підприємства на позитивне рішення. У разі відповідності вимогам, профільне міністерство або ОВА видає наказ про визнання підприємства критично важливим. Аналогічно з регіональними критеріями відповідно до таблиці 2 – відповідність діяльності за декількома критеріями зараховується як виконання критерію (4) Критеріїв та порядку.

Критерій щодо розміру середньої заробітної плати застрахованих осіб-працівників (6) є ключовим та основним при розгляді підприємства у сфері залізничного транспорту критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період. Розрахунок середньої заробітної застрахованих осіб-працівників підприємства галузі залізничного транспорту здійснюють відповідно до даних Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (затверджено наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 24.01.2025 № 39)) [7] щомісячно, враховуючи роз'яснення листа Мінекономіки № 2704-25/20968-01 від 07.03.2025 [8]. Середня заробітна плата працівників дорівнює загальній сумі нарахованого доходу (рядок 1 (1.1+1.3+1.4)) поділеній на кількість працівників, яким фактично нараховано дохід у звітному періоді (рядок 103). Нарахована щомісячна заробітна плата протягом строку, на який надано відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації та на воєнний час має бути не нижче за розмір мінімальної заробітної плати по країні, помноженій на коефіцієнт 2,5 (на сьогодні не менше 21 617,50 грн). Крім того, відповідно до п. 8

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

Порядку № 76 військовозобов'язаним працівникам критично важливих підприємств, критично важливих установ, які включаються до списків, повинна бути нарахована щомісячна заробітна плата протягом строку, на який надано відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації та на воєнний час, не нижче за розмір мінімальної заробітної плати по країні, помноженої на коефіцієнт 2,5. Регулює автоматичний обмін даними між Пенсійним фондом та Міноборони для перевірки зарплат та офіційного працевлаштування Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час» № 1608 від 08.12.2025 [9].

Як бачимо, важливий рівень заробітної плати як окремого працівника, так і підприємства загалом. Однак законодавство передбачає винятки. Постанова № 76 [3] містить чіткий перелік підприємств і організацій, на які ця умова не поширюється.

До таких суб'єктів господарювання належать:

- ✓ державні та комунальні підприємства, установи й організації;
- ✓ господарські товариства, у яких понад 50 % статутного капіталу належить державі або територіальній громаді, а також товариства, контрольовані такими підприємствами;

- ✓ резиденти правового режиму «Дія.City»;

- ✓ релігійні організації як юридичні особи;

- ✓ підприємства – виробники електричної та теплової енергії, якщо їхні генеруючі потужності були пошкоджені або зруйновані внаслідок збройної агресії російської федерації;

- ✓ суб'єкти господарювання, які обслуговують об'єкти, включені до секторального переліку критичної інфраструктури систем життєзабезпечення;

- ✓ працівники операторів газорозподільних систем, задіяні в аварійно-відновлювальних роботах та заходах з безпечної експлуатації газових мереж;

- ✓ нафтопереробні підприємства з державною часткою понад 25 %, визначені Міністерством енергетики критично важливими;

- ✓ працівники юридичних осіб, що здійснюють охорону об'єктів паливно-енергетичного комплексу та повністю контролюються державою.

Розмір їхньої середньої заробітної плати за останній календарний місяць має бути не менше розміру середньої заробітної плати у регіоні за IV квартал 2021 р. (відповідно до даних Держстату), що підтверджується довідкою, наданою підприємством, установою, організацією, господарським товариством.

Також до важливого критерію визначення підприємства галузі залізничного транспорту відносять вимогу щодо сплати податків до державного та місцевого бюджетів, ЄСВ (5). Підтвердженням виконання цього критерію є довідка про відсутність заборгованості. Для отримання довідки про відсутність заборгованості платник подає заяву у паперовій формі до державної податкової інспекції за основним місцем обліку такого платника або електронній формі через Електронний кабінет. Для подання в електронній формі слід обрати форму J1300306 (юридичної особи) або F1300306 (фізичної особи) у меню «Заяви, запити для отримання інформації». Заява складається з обов'язковим посиланням на відповідний нормативно-правовий акт, яким передбачено необхідність підтвердження відсутності заборгованості з платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, та зазначенням найменування суб'єкта (підприємства, установи, організації), до якого (якої) довідку буде подано платником. Довідка надається безкоштовно протягом 5 робочих днів та діє 10 календарних днів.

Довідку у паперовій формі платник (його законний чи уповноважений представник) отримує безпосередньо в органі, до якого було подано заяву, у електронній формі платник – у приватній частині електронного кабінету. Довідка надається за формою згідно з додатком 1 до Порядку надання довідки про відсутність заборгованості з платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 03.09.2018 № 733 [10]. Перевірити справжність електронної довідки можна у відкритій частині кабінету за податковим номером та реквізитами документа.

Після аналізування критеріїв, зазначених у п. 2 Критеріїв та порядку про визнання підприємства критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, та відповідності трьом та більше критеріям керівник підприємства залізничного транспорту готує лист-звернення до центрального органу виконавчої влади, іншого державного органу, органу державного управління, юрисдикція якого поширюється на всю територію України, або до обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації (військової адміністрації у разі її утворення). До звернення у обов'язковому порядку додають копії підтвердних документів виконання критеріїв, інформацію про загальну кількість військовозобов'язаних працівників підприємства, а також інформацію про подання підприємством в установленому законодавством порядку податкової звітності за останній податковий період (копію податкової декларації з відмітками (штампами) контролюючого органу, який отримав податкову декларацію, із зазначенням дати її отримання). Відповідно до чинного законодавства строк розгляду документів не більше 10 робочих днів, але на практиці цей процес займає більше часу. За результатами розгляду документів про виконання критеріїв орган, до якого вони подавалися, надає письмове рішення про відповідність (наказ) або невідповідність підприємства галузі залізничного транспорту критеріям.

У разі позитивного рішення орган, що надав критичність, вносить необхідні дані до Порталу «Дія», серед яких повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ юридичної особи, місцезнаходження юридичної особи, підстави для бронювання військовозобов'язаних працівників державного органу, критично важливого підприємства, критично важливої установи (дата та номер наказу).

Після цього керівник підприємства галузі залізничного транспорту переходить до наступного етапу – подачі заявки на бронювання військовозобов'язаних через Портал «Дія» відповідно до складених ним списків. Крім того, він має врахувати той факт, що забронювати можливо лише військовозобов'язаних працівників підприємства галузі залізничного транспорту, які не мають порушень правил військового обліку. Бронюванню підлягає 50 % військовозобов'язаних працівників підприємства галузі залізничного транспорту. У окремих випадках за рішеннями Міністерства оборони, Міністерства розвитку територій та громад, Міністерства економіки України ця норма може бути збільшена під час виконання певних договорів чи завдань. Після подачі керівником підприємства галузі залізничного транспорту відбувається перевірка: система автоматично звіряє дані з реєстром «Оберіг», підтверджуючи військовий облік по кожному працівнику. Якщо все гаразд, то така відстрочка надається за 72 години, а працівник переходить на спеціальний облік.

Після успішного бронювання на Порталі «Дія» та у «Резерв+» з'являється запис «заброньовано». Електронний формат у «Резерв+» виглядає як цифровий запис: статус «заброньовано», терміни дії, підстави з посиланням на реєстр «Оберіг». Якщо бронь активна, ви побачите зелений маркер, як сигнал «все гаразд». Витяг з

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

Порталу «Дія» – офіційний pdf-файл з QR-кодом, підписаний електронно, де детально розписано вся інформація про працівників підприємства галузі залізничного транспорту.

Зазвичай підтверджувати свою критичність підприємство має не рідше одного разу на рік шляхом надсилання аналогічного пакету документів до органу влади, що надав статус критично важливого. Але це не звільняє підприємство від обов'язку постійного виконання критеріїв критичності. Адже відповідно до п. 6¹ Критеріїв та порядку орган, який прийняв рішення про визначення підприємства критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, здійснює моніторинг його діяльності за звітний податковий період. Якщо якийсь із критеріїв не виконується, то статус втратиться та система скасує відстрочку через «Дію».

Висновки.

З вищевикладеного бачимо, що бронювання працівників підприємств галузі залізничного транспорту є складним процесом, що потребує чіткої поетапності. Отримання критичної важливості підприємства для економіки на відповідність трьом та більше критеріям є основною задачею керівництва підприємства галузі залізничного транспорту для забезпечення бронювання працівників. Після отримання позитивного рішення щодо критичності підприємства проводять бронювання через Портал «Дія». Цифровізація забезпечує швидкість та автоматизацію цього процесу. Протягом 72 годин результат бронювання (заброньовано/відмовлено) відображається в електронному кабінеті юридичної особи, а статус працівника оновлюється в реєстрі «Оберіг» та застосунку «Резерв+» (зелена позначка). Основним ризиком відмови у бронюванні є порушення працівником правил ведення військового обліку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 № 3543-XII: ред. від 12.04.2026 // *Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення: 28.04.2026).
2. Питання проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 № 560: ред. від 11.04.2026 // *Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.05.2026)
3. Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час». *Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 № 76: ред. від 17.03.2026 // Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.04.2026).
4. Деякі питання бронювання військовозобов'язаних під час воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.2024 № 650: ред. від 01.12.2024 // *Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.04.2026)
5. Про затвердження Порядку бронювання військовозобов'язаних за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та підприємствами, установами і організаціями на період мобілізації та на воєнний час. *Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2015 № 45 / Liga 360*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/kp150045?utm_source=buh.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=cons12 (дата звернення: 28.04.2026).
6. Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. *Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 83: ред. від*

18.03.2026 // Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.04.2026).

7. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску. *Наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 24.01.2025 № 39)*: ред. від 06.02.2025 // Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text> (дата звернення: 08.05.2026).

8. Щодо розрахунку середньої заробітної плати: лист Мінекономіки від 07.03.2025 № 2704-25/20968-01// *Державні сайти України / Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=0c1d88ed-ea47-4a888901-3aaacad6bec1&title=ListMinekonomikiVid11-12-2024-2704-25-89101-01-SchodoRozrakhunkuSerednoiZarobitnoiPlati>

9. Деякі питання бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час. *Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2025 № 1608* // Законодавство України: база даних / Верхов. Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1608-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.05.2026).

10. Про затвердження Порядку надання довідки про відсутність заборгованості платежів, контроль за управлінням яких покладено на контролюючі органи: *Наказ Міністерства фінансів України від 03.09.2018 № 733* // Законодавство України: база даних / Державна податкова служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/73067.html> (дата звернення: 08.05.2026).

K. Y. Kholod

State Enterprise «Ukrainian Scientific Railway Car Building Research Institute»

33 I. Prykhodka Street, Kremenchuk, Poltava Region, 39621, Ukraine

Tel.: +380503082306, E-mail: ekaterinaholod5@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1457-9220>

T. V. Popova

State Enterprise «Ukrainian Scientific Railway Car Building Research Institute»

33 I. Prykhodka Street, Kremenchuk, Poltava Region, 39621, Ukraine

Tel.: +380684374023, E-mail: popova_tatiana_ukrniiv@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5168-0132>

RESERVING EMPLOYEES AS A GUARANTEE OF STABLE OPERATION FOR ENTERPRISES IN THE RAILWAY TRANSPORT SECTOR

This article examines the current mechanism for reserving employees subject to military service at railway transport enterprises under martial law and the constant updates to Ukraine's mobilization legislation. It substantiates the relevance of the problem of preserving the human resource potential of enterprises in the sector due to demographic losses, external migration, a shortage of qualified personnel, and the intensification of state mobilization measures. It is determined that reserving employees is one of the key tools for ensuring the continuity of critical infrastructure operations and the stability of production processes in the railway transport sector.

The current regulatory framework governing the procedure for reserving conscripts is analyzed, in particular the provisions of the Law of Ukraine «On Mobilization Preparation and Mobilization,» Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 76, No. 560, No. 650, and other regulatory acts. Particular attention is paid to the criteria for identifying enterprises that are critical to the functioning of the economy and ensuring the livelihood of the population during a special period. The practical aspects of applying sectoral and regional criteria, requirements regarding the average wage level, and the absence of tax arrears, as well as confirmation of the enterprise's strategic importance to the state, are examined.

This study describes the main stages of the employee reservation procedure using the digital services of the «Diya» portal and the «Reserve+» app. It outlines the mechanism for automatic data verification through state registries, the procedure for compiling lists of employees subject to military service, and the process for granting deferrals from mobilization. It has been established that the digitization of the reservation procedure contributes to faster decision-making, greater transparency in information processing, and more effective human resources management. Furthermore, it is concluded that maintaining the status of a critically important enterprise is a decisive condition for ensuring personnel stability at railway transport enterprises, preserving the labor force, and maintaining an adequate level of operation of the state's transport system under conditions of prolonged armed aggression and a state of emergency.

Keywords: reservation, critical infrastructure, the «Diya» portal, «Reserve+», railway transport.

REFERENCES

1. Закон України Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію від 21 жовтня 1993 року № 3543-XII: редакція від 12 квітня 2026 року [Law of Ukraine On Mobilization Preparation and Mobilization from October 21, 1993 No. 3543-XII, revised on April 12, 2026]. (2026, October 21). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh/Verkhovna Rada Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (accessed April 28, 2026, [in Ukrainian])
2. Постанова Кабінету Міністрів України: Питання проведення прызову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період від 16 травня 2024 року № 560: редакція від 11 квітня 2026 року [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine: Issues of conscription of citizens for military service during mobilization and in a special period No. 560 dated May 16, 2024, revised on April 11, 2026]. (2026). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh / Verkhovna Rada Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2024-%D0%BF#Text> (accessed May 5, 2026) [in Ukrainian]
3. Постанова Кабінету Міністрів України: Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час від 27 січня 2023 року № 76, редакція від 17 березня 2026 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 76: Some issues of implementing the provisions of the Law of Ukraine «On Mobilization Preparation and Mobilization» regarding reservation of persons liable for military service during mobilization and wartime dated January 27, 2023 № 76, revised on March 17, 2026]. (2026). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh/Verkhovna Rada Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#Text> (accessed April 28, 2026) [in Ukrainian]
4. Постанова Кабінету Міністрів України: Деякі питання бронювання військовозобов'язаних під час воєнного стану від 5 червня 2024 року, редакція від 1 грудня 2024 року [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine: Some issues of reservation of persons liable for military service during martial law No. 650 dated June 5, 2024, revised on December 1, 2024]. (2024). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh / Verkhovna Rada Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2024-%D0%BF#Text> (accessed April 28, 2026) [in Ukrainian]

5. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Poriadku broniuвання viiskovozoboviazanykh za orhanamy derzhavnoi vlady, inshymy derzhavnymy orhanamy, orhanamy mistsevoho samovriaduvannya ta pidpriemstvamy, ustanovamy i orhanizatsiiamy na period mobilizatsii ta na voiennyi chas vid 4 liutoho 2015 roku № 45 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On approval of the Procedure for reservation of persons liable for military service by public authorities, other state bodies, local self-government bodies, enterprises, institutions and organizations during mobilization and wartime] February 4, 2015 No. 45]. (2015). *Liga 360*. Retrieved from: https://ips.ligazakon.net/document/kp150045?utm_source=buh.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=cons12 (accessed April 28, 2026) [in Ukrainian]

6. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia pereliku ob'ektiv derzhavnoi vlasnosti, shcho maiut stratehichne znachennia dlia ekonomiky i bezpeky derzhavy № 83 vid 4 bereznia 2015, redaktsiia vid 18 bereznia 2026 roku [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On approval of the list of state-owned objects of strategic importance for the economy and security of the state No. 83 dated March 4, 2015, rev. on March 18, 2026]. (2026). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh / Verkhovna Rada Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2015-%D0%BF#Text> (accessed April 28, 2026) [in Ukrainian].

7. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy Pro zatverdzhennia formy Podatkovoho rozrakhunku sum dokhodu, narakhovanoho (splachenoho) na koryst platnykiv podatkov – fizychnykh osib, i sum utrymanoho z nykh podatku, a takozh sum narakhovanoho yedynoho vnesku i Poriadku zapovnennia ta podannia podatkovyamy ahentamy Podatkovoho rozrakhunku sum dokhodu, narakhovanoho (splachenoho) na koryst platnykiv podatkov – fizychnykh osib, i sum utrymanoho z nykh podatku, a takozh sum narakhovanoho yedynoho vnesku № 4 vid 13 sichnia 2015 roku (u redaktsii nakazu Ministerstva finansiv Ukrainy vid 24 sichnia 2025 № 39)), red. vid 6 liutoho 2025 roku [Order of the Ministry of Finance of Ukraine On approval of the form of the Tax Calculation of income accrued (paid) in favor of taxpayers – individuals, amounts of tax withheld from them, as well as amounts of accrued unified contribution and the Procedure for completing and submitting the Tax Calculation by tax agents No. 4 dated January 13, 2015, rev. by Order No. 39 dated January 24, 2025, rev. on February 6, 2025]. (2025). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh/Verkhovna Rada Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text> (accessed May 8, 2026) [in Ukrainian]

8. Shchodo rozrakhunku serednoi zarobitnoi platy: lyst Minekonomiky vid 7 bereznia 2025 roku № 2704-25/20968-01. [Regarding the calculation of average wages: letter of the Ministry of Economy dated March 7, 2025 No. 2704-25/20968-01]. (2025). *Derzhavni saity Ukrainy/Ministerstvo ekonomiky, dovkillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy – Government websites of Ukraine/Ministry of Economy, Environment, and Agriculture of Ukraine*. me.gov.ua. Retrieved from: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=0c1d88ed-ea47-4a888901> (accessed May 8, 2026) [in Ukrainian]

9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy: Deiaki pytannia broniuвання viiskovozoboviazanykh na period mobilizatsii ta na voiennyi chas № 1608 vid 8 hrudnia 2025 roku [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1608 dated December 8, 2025: Some issues of reservation of persons liable for military service during mobilization and wartime]. (2025). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh/Verkhovna Rada Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1608-2025-%D0%BF#Text> (accessed May 8, 2026) [in Ukrainian]

10. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia dovidky pro vidсутnist zaborhovanosti platezhiv, kontrol za spravlianniam yakykh pokladeno na kontroliiuchi orhany vid 3 veresnia 2018 № 733 [Order of the Ministry of Finance of Ukraine On approval of the Procedure for issuing a certificate on no outstanding debts in payments whose collection is entrusted to regulatory authorities controlled by supervisory authorities No. 733 dated September 3, 2018]. (2018). *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh / Derzhavna podatkova sluzhba Ukrainy - Ukrainian Legislation: Database/Verkhovna Rada: tax.gov.ua*. Retrieved from <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/73067.html> (accessed May 8, 2026) [in Ukrainian].

Стаття надійшла 12.04.2026
Стаття прийнята 01.05.2026
Опубліковано 29.05.2026